

An aerial photograph of a river delta, showing a complex network of channels. The water is a mix of dark blue and brown, with some lighter, sandy-colored areas. The land is a mix of brown and green, with some white areas that could be snow or sand. The overall image has a textured, almost abstract quality.

Forurening af grundvandet

Bedsteforældrenes Klima Aktion

Hillerød

Fakta om grundvand

- ▶ Grundvand er lagret i undergrunden og hentes op via borer
- ▶ Grundvandet dannes af nedsivende regnvand og anden væde
- ▶ Det lagres i hulrum i jorden afhængig af jorden evne til at suge vand til sig
- ▶ Grundvandet kan være mellem 20-flere hundrede år gammelt, hvorfor forurening, som sker i dag, først ender i grundvandet om mange år
- ▶ I 2019 blev der hentet 359 millioner kubikmeter grundvand op fra landets vandværker
- ▶ Samme år blev der fundet rester af sprøjtegift hos 45 % af vandværkerne
- ▶ Grundvandet ejes af staten, kommuner og regioner i fællesskab dog uden klare retningslinjer i forhold til ansvaret for grundvandet

Forurening af grundvandet skyldes:

- ▶ Salt fra havet ved havnære vandværker, hvor havvand kan trækkes ind i ferskvandsboringer
- ▶ Sprøjtegifte spredt på jorden fra marker, haver, spild fra fx kemiske fabrikker, herunder forurening med PFAS
- ▶ Gødning fra marker og haver udskiller nitrit, der trækker ned i grundvandet
- ▶ Overløb fra kloakker
- ▶ Bliver grundvandsspejlet for lavt, kan områder under jorden fyldes med luft, hvorved skadelige stoffer i jorden frigives som fx nikkel
- ▶ De nuværende målinger afspejler fortidens synder, og det forventes, at det vil blive værre i fremtiden

Forurening af grundvandet sker på 3 måder

- ▶ Fladeforurening: sker hvor store områder sprøjtes med pesticider eller gødes. Gennem luftforureningen som er varierende.
- ▶ Linjeforurening: forureningen sker langs linjer som jernbane, kloakker, olieledninger, veje og luftforurening.
- ▶ Punktforurening: Afgrænsede områder, som haver, tankstationer, lossepladser og luftforurening

PFAS er fællesbetegnelsen for mere end 12.000 forskellige såkaldte per- og polyfluorerede kemikalier.

PFAS-kemikalier anvendes bl.a. i sliplet-køkkenudstyr, emballage, plastik, maling, tæpper. Til imprægnering af tøj, elektronik. Smøremidler til maskiner m.m.m.

Det er særligt industrien, der har brugt PFAS i fremstilling af deres produkter:

PFAS fremstilles af den kemiske industri, og anvendes i næsten alle industrier. Det anvendes også i brandslukning

Forurening med PFAS

Hvorfor er PFAS særlig farlige?

PFAS-stofferne er ikke akut giftige, men de ophober sig i naturen, mennesker og dyr. De kaldes også "evighedskemikalier", fordi de er svært nedbrydelige.

Nogle PFAS-stoffer kan medføre leverskader, fedme, fertilitets-problemer, lavere fødselsvægt og svækket immunforsvar

De mistænkes også for at være hormonforstyrrende og kræftfremkaldende.

De kan påvirke børns immunforsvar og nedsætte vacciners effekt.

Tiltag, der skal forbedre kvaliteten af grundvandet

Naturlig beskyttelse: Vores jord, hvor vandet siver igennem, særlig lerholdig jord hjælper, bakterier har tid til at fordøje en del af forureningen.

Lovgivning omkring brug af pesticider, PFAS og nitrit.

EU fastsætter grænseværdier for tilladte mængder i grundvandet

Måling af grænseværdier i grundvand

Kommuner, regioner og staten mangler stadig at udarbejde en fælles plan for indsatsen for rent grundvand og drikkevand

Hvad gøres der i Danmark for at beskytte grundvandet?

- ▶ Vandværker laver afværgeboringer, hvis grundvandet er forurenet i et område, så forurenet grundvand ikke blandes med rent grundvand
 - ▶ I områder med grundvandsmagasiner (områder i jorden hvor grundvandet findes i store mængder) anlægger man skov
 - ▶ Opkøb af landbrugsjord for at stoppe brug af pesticider eller gødning
 - ▶ Bygge regnvands- eller overløbsbassiner, så meget kraftig regn, der ikke kan rummes i de eksisterende kloakafledninger og renseanlæg ledes over i overløbsbassiner, så risikoen for udledning af forurenet vand til de omgivende vande mindskes.
 - ▶ Forhåbentlig gennemføres BNBO planen om at beskytte områder tæt på borehuller mod brug af sprøjtegifte og nitrit nedsivninger
-

Nationale love, der beskytter miljøet

Den generelle lov om beskyttelse af grundvandet hedder: Miljøbeskyttelsesloven § 19

Regeringens akutplan for BNBO fra juni 2023 er trådt i kraft den 1. juli 2024. (Planer skal beskytte områder tæt på borehuller mod brug af sprøjtegifte og nitrit nedsivninger

EU-regler om anvendelse af pesticider, nitrat og miljøfarlige stoffer

Hvad kan vi selv gøre for at mindske forureningen af vores grundvand

- Brug ikke sprøjtemidler i din have, på belægninger eller tag
- Brug ikke kunst gødning i haven
- Overvej hvor meget af haven, der behøver at være belagt med fliser
- Undgå produkter med PFAS
- Deltag i separat kloakering
- Tillad i stedet biodiversitet i din have
- Hvis du har kemikalier, så opbevar dem sikkert og korrekt
- Få din gamle brønd eller boring, som ikke længere er i brug, sløjfet
- Spar på vandet og aflæs jævnligt vandmåler
- Tjek jævnligt din olietank for utætheder eller i forbindelse med påfyldning
- Tjek jævnligt dit jordvarmeanlæg for utætheder.
- Aflever miljøfarligt affald på genbrugspladsen
- Sorter dit affald

A young girl with blonde hair is drinking water from a chrome faucet. She is looking up at the water. The background is a kitchen sink area. The image is overlaid with a dark blue semi-transparent rectangle containing white text. The right side of the image features a blue geometric pattern of overlapping triangles.

Tænk på dine børn og børnebørn

iStock™

Credit: PeopleImages

Kilder

Vandets vej. Hofor

Danmarks Naturfredningsforening

Danske regioner

DR.dk

Faktalink